

ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ №53
ПРИ ПРОВЕДЕННІ ТЕХНІЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ
ТА РЕМОНТУ КОЛІСНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Інструкція розроблена на основі "Рекомендацій Держнаглядохоронпраці щодо застосування "Порядку опрацювання і затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві", "Положення про розробку інструкцій по охороні праці для працюючих", "Типового положення про навчання, інструктаж і перевірку знань працівників з питань охорони праці", "Правил по охороні праці на автомобільному транспорті", ГОСТ 12.1.013-78.

1.2.Профілактичне обслуговування та ремонт транспортних засобів необхідно виконувати згідно з Положенням про профілактичне обслуговування та ремонт рухомого складу автомобільного транспорту, Правилами технічної експлуатації рухомого складу автомобільного транспорту (розділ 2, пп.53, 54 цих Правил), а також цими Правилами.

1.3.Профілактичне обслуговування та ремонт транспортних засобів проводяться на спеціально відведених ділянках, робочих місцях (постах), які оснащені необхідним устаткуванням, пристроями, інструментом, приладами згідно з нормативно-технологічною документацією.

1.4.Розташування постів профілактичного обслуговування та ремонту, відстань між автомобілями, що установлені на цих постах, а також між автомобілями і конструкціями будівель повинні відповідати нормам технологічного проектування.

1.5.Установлювати автомобілі в кількості, що перевищує норму, порушувати спосіб розстановки, зменшувати відстань між транспортними засобами і елементами будівель забороняється.

1.6.Виробниче устаткування і робочі місця слід розташовувати з урахуванням безпеки працюючих, зручності при виконанні технологічних операцій згідно з нормами технологічного проектування підприємств автомобільного транспорту ОНТП 01-91.

1.7.Робітники, які проводять обслуговування та ремонт транспортних засобів, агрегатів, вузлів та деталей, повинні мати справні інструменти та пристрої, що відповідають вимогам безпеки.

1.8.Перед початком роботи слід перевірити весь інструмент, несправний інструмент необхідно замінити.

1.9.Під час роботи устаткування не допускається його чищення, змазування або ремонт.

1.10. Пристрої та інструменти, необхідні для виконання робіт, повинні використовуватись за призначенням, їх слід розміщувати у легкодоступних місцях таким чином, щоб виключалась можливість випадкового переміщення або падіння.

1.11. Робочі місця, виконання робіт на яких пов'язано з небезпекою для працюючих, повинні позначатися знаками безпеки згідно з ГОСТ 12.4.026-76 та відповідними галузевими нормативними документами.

1.12. Для зняття, установлення, а в окремих випадках транспортування деталей, вузлів, агрегатів вагою більше 20 кг необхідно використовувати підйомно-транспортні механізми, які обладнані спеціальними пристроями (захватами).

1.13. Під час проведення робіт на постах обслуговування та ремонту, діагностики автомобілів з працюючим двигуном повинні застосовуватись пристрої для відведення відпрацьованих газів.

1.14. Забороняється у виробничих приміщеннях, де знаходяться автомобілі, у баках та балонах яких є паливо, зберігаються або використовуються горючі та легкозаймисті матеріали і рідини (бензин, гас, стиснутий і зріджений горючий газ, фарби, розчинники, стружка, вата тощо), користуватися відкритим вогнем.

1.15. ВІДХОДИ виробництва, відпрацьовані матеріали тощо повинні після кожної прибиратися з робочого місця. Пролиті легкозаймисті та горючі матеріали повинні негайно видалені.

1.16. Прибирати робочі місця від пилу, ошурків, стружки, дозволяється тільки щіткою. Забороняється здувати їх стиснутим повітрям.

1.17. Пуск двигуна та зрушення автомобіля з місця, його в'їзд і виїзд з виробничих приміщень слід проводити за умови забезпечення безпеки працюючих.

1.18. Забороняється знаходження сторонніх людей на робочих місцях, де відбуваються роботи з підвищеною небезпекою.

1.19. Особи, зайняті на роботах з профілактичного обслуговування та ремонту транспортних засобів, повинні використовувати засоби індивідуального захисту. 1.22. Особи, які проводять перевірку технічного стану, обслуговування та ремонт транспортних засобів на оглядових канавах, підйомниках та естакадах, повинні працювати у захисних касках.

1.20. При проведенні обслуговування та ремонту транспортних засобів поза підприємством слід виконувати вимоги безпеки, приведені у цьому розділі.

2. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ РОБОТИ.

2.1 Упорядкувати робочий одяг, застібнути або обв'язати обшлага рукавів, заправити одяг так, щоб не було кінців, що розвиваються, не можна працювати в легкому взутті: тапках, босоніжках. При ремонті автомобілів, що працюють на етильованому бензині, надіти відповідний спецодяг і взуття.

2.2. Уважно оглянути робоче місце, забрати всі предмети, що заважають роботі.

2.3. Переконавшись в тому, що робоче місце достатньо освітлене і світло, не буде сліпити очі. Напруга місцевого освітлення не повинна перевищувати 42 В, а в переносних електролампах - 12 Вольт.

2.4.Перед початком роботи на вантажопідіймальному обладнанні (талі) перевірити їхню справність і переконатися у надійності гальма, строп і ланцюга піднявши вантаж на невелику висоту. Зміцнювати талі тільки після дозволу механіка чи бригадира.

2.5.Робочий інструмент і деталі розташувати в зручному і безпечному для користування порядку, переконатися в тому, що робочий інструмент, пристосування й засоби індивідуального захисту справні і відповідають вимогам охорони праці.

2.6.При ремонті чи технічному обслуговуванні автомобіля вивісити на рульове колесо табличку : "Двигун не запускати. Працюють люди."

2.7.Якщо ремонтні роботи виконуються поблизу електричних проводів і електроустановок, виключити подачу струму на час роботи.

3. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС РОБОТИ.

3.1 Миття транспортних засобів, агрегатів, вузлів та деталей

3.1.1.Миття транспортних засобів, агрегатів, вузлів та деталей повинно проводитися на відкритих площадках. Для миття та знежирення повинні застосовуватись негорючі суміші, пасти, розчинники та емульсії, а також ультразвукові та інші безпечні у пожежному відношенні установки. Агрегати і вузли, що надходять на миття, повинні звільнятися від масла, палива, гальмівної та охолоджуючої рідини.

3.1.2. Забороняється застосовувати бензин та інші легкозаймисті рідини невідомого складу для протирання автомобілів, знежирення і миття деталей, вузлів і агрегатів.

3.2.Перевірка технічного стану транспортних засобів

3.2.1.Перевірку технічного стану при випуску транспортних засобів на лінію та поверненні їх з лінії необхідно проводити при непрацюючому двигуні та загальмованих колесах. Виняток із цього правила складають випадки випробування гальм та рульового керування.

3.2.2.Входити в оглядову канаву для перевірки технічного, стану транспортних засобів та виходити з неї необхідно через тунель, розташований збоку від проїзду.

3.2.3.Для огляду транспортних засобів при недостатньому освітленні необхідно користуватися переносним світильником.

3.2.4.На території контрольно-технічного пункту не повинно бути пролитих пально-мастильних матеріалів та льоду.

3.2.5.Після в'їзду (виїзду) автомобіля ворота контрольно-технічного пункту необхідно негайно зачиняти, щоб виключити можливість наїздів транспортних засобів на людей.

3.2.6.Забороняється утримувати відкритими ворота та проходження людей через проїзди контрольно-технічного пункту,

3.2.7.Швидкість руху автотранспорту через контрольно-технічний пункт не повинна перевищувати 10 км/год.

3.2.8.Випробування гальм на ходу необхідно проводити на площадці, яка повинна бути виконана у відповідності з вимогами цих Правил. При перевірці ефективності дії

гальмівної системи на площадці необхідно приділяти особливу увагу, тому що при гальмуванні можливе зміщення автомобіля вбік або наїзд його на людей у випадку відказу гальм.

3.2.9. Для регулювання гальм після їх перевірки необхідно зупинити транспортний засіб і виключити двигун. Пускати двигун і зрушувати транспортний засіб з місця слід тільки після того, як водій переконається, що особи, які проводять регулювання, знаходяться у безпечній зоні.

3.3. Обов'язкові роботи профілактичного обслуговування та ремонт.

3.3.1. У місцях виконання та під час виконання робіт профілактичного обслуговування та ремонту транспортних засобів можуть мати місце такі основні небезпечні та шкідливі виробничі фактори:

- падіння вивішених частин транспортних засобів при обслуговуванні та ремонті підвіски, коліс, мостів тощо;
- падіння перекидної кабіни вантажного автомобіля;
- падіння деталей, вузлів, агрегатів, інструменту;
- падіння працюючих на поверхні, з висоти (буфера, драбини, естакади, площадок), в оглядову канаву;
- наїзди автомобілів: внаслідок самовільного руху, при запуску двигуна, в'їзді (виїзді) в зону ремонту, русі на оглядовій канаві та конвеєрі;
- термічні фактори (пожежі при зливанні пально-мастильних матеріалів з автомобілів, миття ними деталей, вузлів, агрегатів, зберіганні та залишенні їх на робочих місцях);
- осколки металу, що відлітають при випресовуванні та запресовуванні шкворнів, пальців, підшипників, валів, вісей, при рубці металу;
- наявність у повітрі робочої зони шкідливих речовин (акролеїну, вуглецю оксиду, вуглеводнів аліфатичних граничних тощо);
- знижена температура повітря у холодний період року;
- недостатнє освітлення.

3.3.2. Автомобілі, агрегати та деталі, що направляються на пости профілактичного обслуговування та ремонту, повинні бути вимиті, очищені від бруду і снігу.

3.3.3. Вїзд (виїзд) в приміщення і постановка автомобілів на пости профілактичного обслуговування та ремонту здійснюється з дозволу та під керівництвом відповідальної особи - майстра (механіка).

3.3.4. Після постановки транспортного засобу на пост профілактичного обслуговування або ремонту (без примусового переміщення) необхідно обов'язково зупинити двигун, установити важіль перемикачів передач в нейтральне положення, загальмувати автомобіль стоянковим гальмом, а під колесо з обох боків підкласти упорні колодки. На рульове колесо повинна бути вивішена табличка з написом "Двигун не запускати працюють люди!"

3.3.5. На транспортних засобах, що мають дублюючі пристрої для запуску двигуна, аналогічна табличка повинна бути вивішена і біля цього пристрою.

3.3.6. Транспортний засіб на оглядовій канаві повинен бути установлений так, щоб був вільним не тільки основний, але і запасний вихід.

3.3.7. Переміщення транспортних засобів з поста на пост дозволяється тільки після подання сигналу (звукового, світлового).

3.3.8. Перед вивішуванням частини транспортного засобу (причепи, напівпричепи) підйомними механізмами (домкратами, накатними пересувними підйомниками, телями тощо), крім стаціонарних, необхідно спочатку встановити транспортний засіб на рівній поверхні, зупинити двигун, включити знижену передачу, загальмувати його стоянковим гальмом, підставити під колеса, що не підіймаються, упорні колодки, у автобуса перевірити стан опорної площадки кузова.

3.3.9. При вивішуванні частини транспортного засобу плунжер домкрата (накатного пересувного підйомника) або надставка до нього повинні бути встановлені у місцях, які вказані у технологічній документації, Керівництві з експлуатації транспортних засобів.

Домкрат треба установлювати на рівну неслизьку поверхню. У разі неміцного ґрунту під основу домкрата необхідно підкласти міцну дерев'яну підставку площею не менше 0,1 м² або дошку.

3.3.10. Під вивішені частини транспортного засобу за допомогою домкратів (пересувних накатних підйомників, талей тощо) для огляду, виконання профілактичних робіт та ремонту повинні бути встановлені підставки, (козелки).

Підставки (козелки) під вивішені частини транспортного засобу повинні встановлюватися у місцях, які вказані у технологічній документації, Керівництві з експлуатації транспортного засобу.

3.3.11. У виконанні робіт, пов'язаних із зняттям та установленням агрегатів, повинні брати участь два водія з обов'язковим інструктажем з охорони праці при виконанні цих робіт.

Забороняється підіймати кабінку з несправним запірним механізмом, упором-обмежувачем, страховим пристроєм.

3.3.12. При обслуговуванні та ремонті автомобілів (у т.ч. двигунів) на висоті понад 1 м робітники повинні бути забезпечені і користуватися спеціальними помостами; естакадами, площадками або драбинами-стрем'янками.

Застосовувати приставні драбини не дозволяється.

При підйманні по драбині робітникам забороняється тримати у руках інструмент, деталі, матеріали та інші предмети. Для цієї мети повинна застосовуватись сумка або спеціальні ящики.

Забороняється проводити одночасно роботу на драбині, помостах, площадках та під ними.

3.3.13. Забороняється пуск двигуна автомобіля на постах профілактичного обслуговування та ремонту працівникам, які не мають на це право.

При включенні двигуна для заповнення пневмосистеми автомобіля необхідно передбачати відведення вихлопних газів за межі приміщення.

3.3.14. Перед проведенням робіт, які пов'язані з прокручуванням колінчастого та карданного валів у відповідності з технологічним процесом, необхідно додатково перевірити відключення запалювання (перекриття подачі палива для дизельних двигунів), нейтральне положення важеля перемикачів передач (контролера); звільнити важіль стоянкового гальма. Після виконання необхідних робіт автомобіль слід загальмувати стоянковим гальмом.

Забороняється прокручувати карданний вал за допомогою монтажної лопатки або інших предметів.

3.3.15. При необхідності виконання робіт під автомобілем, що знаходиться поза межами оглядової канави, підйомника, естакади, робітники повинні забезпечуватися і користуватися лежачими.

3.3.16. Для роботи попереду та позаду автомобіля і для переходу через оглядову канаву необхідно користуватися перехідними містками.

3.3.17. Усі регульовальні роботи на двигуні за виключенням регулювання карбюратора та кута випередження запалювання, повинні проводитися при непрацюючому двигуні.

3.3.18. Перед зняттям вузлів та агрегатів, які пов'язані із системами живлення, охолодження, мащення автомобіля (паливні баки, двигуни, коробки передач, задні мости тощо), необхідно спочатку злити із них паливо, масло та охолоджувальну рідину в спеціальну тару, не допускаючи їх проливання.

3.3.19. При проведенні ремонту паливних баків, а також паливопроводів, через які може витікати паливо із баків, останні перед ремонтом повинні бути повністю звільнені від нього. Зливання палива повинно здійснюватися у місцях, що виключають можливість його загоряння.

3.3.20. Важко доступні точки мащення необхідно змащувати за допомогою наконечників з гнучким шлангом або наконечників з шарнірами.

Для подання мастила у високо розміщені маслянки необхідно в оглядовій канаві користуватися підставкою під ноги.

3.3.21. При профілактичному обслуговуванні та ремонті транспортних засобів забороняється:

- виконувати будь-які роботи на автомобілі (причепі, напівпричепі), який вивішений тільки на одних підйомних механізмах (домкратах, накатних пересувних підйомниках, телях тощо);
- підкладати під вивішені частини автомобіля (причепи, напівпричепи) замість підставок (козелків) диски коліс, цеглу та інші випадкові предмети;
- установлювати домкрат на випадкові предмети або підкладати їх під плунжер домкрата;
- знімати і ставити ресори на транспортні засоби усіх конструкцій і типів без попереднього їх розвантаження від маси кузова шляхом вивішування кузова з установленням, підставок (козелків) під нього або раму автомобіля;
- проводити обслуговування та ремонт автомобілів при працюючому двигуні, за

винятком окремих видів робіт, технологія проведення яких вимагає запуску двигуна;

- підіймати (вивішувати) автомобіль за буксирні пристрої (гаки) шляхом захоплення їх тросами, ланцюгами або гаком підйомного механізму;

- підіймати (навіть короткочасно) вантажі масою більше, ніж це вказано на табличці даного підйомного механізму;

- оглядати, поправляти, ремонтувати пневморесору, якщо робітник знаходиться між кузовом автобуса і колесом;

- знімати, установлювати та транспортувати агрегати при зачалуванні їх тросами або канатами без спеціальних захватів;

- підіймати вантаж при косому натязі троса або ланцюгів;

- залишати інструмент і деталі на автомобілі (рамі, агрегатах, підніжках, капоті тощо), краях оглядової канами;

- транспортувати агрегати на візках, не обладнаних пристроями, що запобігають їх падінню

3.3.22.Ремонтувати паливні баки за допомогою зварювання або паяння можна тільки після зняття його з автомобіля, повного видалення залишків палива та знежирювання згідно цих Правил.

3.3.23.Для збирання та зливання відпрацьованих мастил необхідно користуватись спеціальними пристроями або візками, що виключають їх розливання при заміні в агрегатах і підвищують зручність у роботі.

3.3.24.Зняті з автомобіля вузли та агрегати слід установлювати на спеціальні стійкі підставки, а довгі деталі - тільки на горизонтальні стелажі.

3.3.25.Якщо зняття агрегатів і деталей пов'язане з великою фізичною напругою, а також створює незручності у роботі (гальмівні та клапанні пружини, барабани, ресорні пальці тощо), необхідно застосовувати відповідні пристосування (знімачі), що забезпечують безпеку при виконанні цих робіт.

3.3.26.Перевіряти співвісність отворів дозволяється тільки за допомогою конусної оправки, а не пальцями.

3.3.27.Випресовування втулок, піввісей, підшипників та інших деталей повинно проводитися за допомогою знімачів і пресів.

При запресовуванні та випресовуванні деталей на пресі не дозволяється підтримувати деталі рукою.

3.3.28.При роботі гайковими ключами необхідно підбирати їх відповідно до розмірів гайок, правильно накладати ключ на гайку; не можна підтискувати гайку ривком.

Забороняється відкручувати гайки ключами більших розмірів з підкладанням металевих пластинок між гранями гайки і ключа, а також подовження рукоятки ключа шляхом приєднання іншого ключа або труби.

3.3.29. При роботі зубилом або іншим інструментом для рубки металу необхідно користуватися захисними окулярами для запобігання ураження очей металевими астинками.

Забороняється стояти проти обрубваного кінця заготовки.

3.3.30. При експлуатації електроінструмента необхідно додержуватись усіх вимог безпеки інструкції з експлуатації згідно з ГОСТ 12.2.013.0-91.

Перед початком роботи електроінструментом необхідно перевірити його справність.

Електричний інструмент, паяльні лампи дозволяється видавати особам, які пройшли інструктаж та знають правила поведінки з ними.

3.3.31. Перед тим, як користуватися переносними світильниками, необхідно перевірити наявність на лампі захисного скляного ковпака, захисної сітки і справність кабелю.

3.3.32. У зоні профілактичного обслуговування та ремонту транспортних засобів забороняється:

- виконувати роботи на робочих місцях, які не відповідають вимогам безпеки; мити деталі, агрегати, руки і т.п. легкозаймистими рідинами (бензином, розчинниками тощо);

- зберігати та залишати легкозаймисті та горючі рідини, злите паливо, кислоти, карбід кальцію, порожню тару з-під палива та мастильних матеріалів тощо; проводити роботи з відкритим вогнем без спеціального дозволу і вжиття заходів протипожежної безпеки;

- заправляти автомобілі паливом;

- захаращувати проходи між стелажми і виходи із приміщень (деталіми, вузлами, агрегатами, тарою тощо);

- при постановці автомобіля на оглядову канаву перекривати ним основний та запасний виходи з неї;

- установлювати автомобілі з відкритими горловинами баків і при наявності течі із паливної системи.

4. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ РОБОТИ.

4.1 Упорядкувати робоче місце. Інструмент і пристосування протерти й скласти на відведене місце.

4.2. Перевірити надійність установки автомобіля на козлах. Залишати транспортний засіб, піднятим домкратом, забороняється.

4.3. Повідомити бригадиру чи механіку про всі порушення й неполадки, що Були виявлені в процесі роботи.

4.4. Мити руки в олії, бензині, гасі і витирати їх дрантям, що забруднені обпилками - забороняється.

5. Вимоги безпеки в аварійних випадках.

5.1. При роботі з паяльною лампою, якщо вона спалахне, терміново припинити доступ повітря до лампи (накрити брезентом), потім дати охолонути й випустити повітря.

5.2. При роботі на заточувальному верстаті уникати биття заточувального круга, наявності сколів, тріщин каменю - терміново виключити верстат, зняти й замінити заточувальний круг.

5.3. При роботі з електроінструментом, у випадку, якщо відсутнє заземлення, пошкоджена ізоляція, іскріння, перегрів, негайно відключити інструмент від мережі.

Розробив:
Провідний інженер з охорони праці

Фоміних Н.А.

Погодив:
Начальник ВБДР, ОП та НС

Герус Ю.М.